

*Вікторія Рудевська, д.е.н., доцент,
Львівський національний університет імені Івана Франка, м. Львів
Ірина Боярко, д.е.н., професор,
Європейська школа бізнесу Міжнародного європейського університету, м. Київ*

РОЗВИТОК КЛАСИФІКАЦІЇ БІЗНЕС-МОДЕЛЕЙ БАНКІВ З ПОЗИЦІЇ ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНОЇ БІЗНЕС-АРХІТЕКТУРИ БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ

Слід відмітити, що бізнес-модель будь-якого суб'єкта господарювання, у тому числі банку, - це сукупність уявлень про його діяльність, цілісні багатомірні бізнес-погляди, що сповідуються відповідною організацією, їх взаємозв'язок із стратегіями, продуктами, політикою, ініціативами та зацікавленими сторонами. У такому сенсі бізнес-модель банку розглядається як певна «модель ділової активності». Поряд з цим, на мезорівні бізнес-модель банку трансформується у бізнес-архітектуру банківського сектору. Остання є важливим чинником у забезпеченні як фінансової стабільності, так і потенціалу до сталого розвитку та економічного розвитку загалом. Саме синергетична взаємодія бізнес-моделей банків формує характеристику впливу банківського сектору загалом на розвиток національної економіки.

Метою авторського розвитку класифікації банків за їхніми бізнес-моделями є поділ усієї сукупності банків у банківському секторі на види за визначеними ознаками, що дозволить в подальшому виокремити чинники впливу на зміну бізнес-моделей банків, врахувати недоліки програшних бізнес-моделей банків (які можуть призвести до ліквідації банку), а

*VII Всеукраїнська науково-практична конференція
«Трансформація національної моделі фінансово-кредитних відносин:
виклики глобалізації та регіональні аспекти»*

також з'ясувати особливості існуючого взаємозв'язку між діяльністю банків (за визначеними бізнес-моделями) та економічним зростанням країни.

Пропонуємо виокремлення таких класифікаційних ознак:

1) за історичними передумовами та розвитком інституційного середовища: банки з державною часткою, з приватним вітчизняним капіталом, з іноземним капіталом;

2) за впливом банків на соціально-економічні процеси в державі та вектор економічного зростання: банки з позицією відповідальної корпорації, із середньою мірою впливу, з мінімальним рівнем впливу, які займають спостережницьку позицію;

3) за впровадженням інновацій та інформаційних технологій: банки з найвищим рівнем упровадження інновацій; з середнім рівнем упровадження інновацій; з мінімальним рівнем упровадження інновацій;

4) за асортиментом банківських продуктів та послуг: фінансові екосистеми, орієнтовані на роздрібний сегмент, орієнтовані на корпоративний бізнес.

Зміст виокремлених бізнес-моделей банків та їх особливостей впливу на економічне зростання представлено у табл. 1.

Таблиця 1

Класифікація банків для характеристики впливу бізнес-архітектури банківського сектору на економічне зростання

Різновид бізнес-моделі банку	Функціональний зміст банку з відповідною бізнес-моделлю	Характеристика впливу на економічне зростання національної економіки
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>
банки з державною часткою	банківські установи, у яких держава (прямо чи опосередковано) володіє часткою власності у статутному капіталі	Виявляється через різний вихідних потенціал виділених видів банків для реалізації бізнес-стратегій розвитку, відмінності в якому пов'язані із можливостями та обмеженнями, які накладає на вибір стратегічних альтернатив та засобів їх реалізації той або інший вид капіталу й структура джерел фінансування діяльності банків. Формування бізнес-архітектури з превалюванням частки банків з приватним вітчизняним капіталом сприяє ефективному використанню всіх каналів трансмісійного механізму для стимулювання економічного зростання
банки з приватним вітчизняним капіталом	банківські установи, у яких кінцевим власником виступає (виступають) приватний вітчизняний інвестор (інвестори)	
банки з іноземним капіталом	банківські установи, у яких кінцевим власником статутного капіталу виступає іноземний банк або фінансова група	
банки з позицією відповідальної корпорації	банки, бізнес-модель яких орієнтована на забезпечення високого рівня фінансової стійкості і які беруть участь у реалізації важливих соціальних ініціатив	Відповідний розподіл банків відображає характер й рівень впливу бізнес-архітектури та економічне зростання. Переважання у бізнес-архітектурі банківського сектору економіки банків, які займають позицію відповідальної корпорації та які мають середню міру впливу свідчить про створені у банківському секторі умови та можливості для забезпечення економічного зростання. І навпаки, превалювання банків із мінімальним рівнем впливу та таких, які займають спостережницьку позицію, перетворює бізнес-архітектуру банківського сектору на фактор гальмування економічного зростання
банки із середньою мірою впливу	банки з достатнім рівнем фінансової стійкості та помірним впливом на реалізацію вектору економічного зростання, а також не такими активними проявами соціальної відповідальності, як у банків попереднього виду	
банки з мінімальним рівнем впливу	банки з середнім рівнем фінансової стійкості та незначним впливом на реалізацію вектору економічного зростання, а також найменше відношення до соціальної відповідальності	

*VII Всеукраїнська науково-практична конференція
«Трансформація національної моделі фінансово-кредитних відносин:
виклики глобалізації та регіональні аспекти»*

банки, які займають спостережницьку позицію	банки із задовільним рівнем фінансової стійкості, які мають опосередковане відношення до соціальної відповідальності та реалізації вектору економічного зростання країни	
банки з найвищим рівнем упровадження інновацій	банки створюють тенденції у світі впровадження передових технологій у фінансово-кредитній сфері	Чим вище присутність у бізнес-архітектурі банківського сектору банків з вищим рівнем упровадження інновацій, тим кращі умови створюються в економіці для стимулювання економічного зростання
банки з середнім рівнем упровадження інновацій	банки намагаються дотримуватися світових нововведень та намагаються впроваджувати світові інновації у фінансово-кредитній сфері	
банки з мінімальним рівнем упровадження інновацій	банки не ставлять за мету у своїх бізнес-моделях слідувати за впровадженням інноваційних технологій	
банки, як фінансові екосистеми	банки орієнтуються на створення таких умов для клієнтів, які дозволяють забезпечити оптимальний набір послуг – організація роботи банку за принципом «єдиного вікна»	Відповідний розподіл банків визначає напрям впливу бізнес-архітектури та економічне зростання, тобто джерело його генерування – попит чи пропозиція, споживання чи інвестування. Превалювання банків, орієнтованих на роздрібний сегмент, як правило, зумовлює вплив бізнес-архітектури банківського сектору через вектор регулювання попиту й споживання; орієнтованих на співпрацю з юридичними особами – пропозиції та інвестицій; функціонуючих на моделі фінансової екосистеми – через комплексну дію факторів
банки орієнтовані на роздрібний сегмент	у своїх бізнес-моделях банки орієнтуються на залучення фінансових ресурсів домогосподарств	
банки орієнтовані на корпоративний бізнес	бізнес-моделі даних банків сконцентровані на співпрацю з юридичними особами	

Джерело: розробка авторів.

Ураховуючи вище зазначене, можемо зробити висновок, що саме бізнес-модель банку виступає базисом для забезпечення подальшого ефективного функціонування фінансово-кредитної установи. За таких умов важливе значення має розробка такої класифікації банків за їхніми бізнес-моделями, яка б дозволяла системно та комплексно підійти до обґрунтування вибору банком бізнес-моделі, що дасть змогу простежити причино-наслідкові зв'язки між діяльністю фінансово-кредитних установ та їхнім впливом на реалізацію вектору економічного зростання країни.